

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Platos Apologie for Sokrates.

Anden Halvdeel.

Af det Græske oversat og udgivet som

Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen i Bordingborg lærde Skole

i September 1827.

Ved

Lauritz Christian Ditlev Westengaard,
forhen Adjunct ved Skolen.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

Ligesom Indholdet af det, der læses paa de følgende Blade, var Sokrates's sidste offentlige Ord til hans Landsmænd, saaledes er ogsaa Oversættelsen af den danske Udgivers sidste Arbejde for Aarborgs Skole, hvorved han midt i Aaret 1819 begyndte sin Erhvervsbane. Det lykkelige Aar har han siden tilbragt i denne Salling, og det er derfor hans Hjertes inderlige Bøns ved denne Leilighed at bevidne sin oprigtige Ærbødighed til Enhver, som kjerlig har bidraget til at gjøre den sundne Tid saa glad og behagelig for ham. Aldrig vil han kunne glemme den Godhed og Velvillie, som Byens og Omegnens Beboere stedse have uovlikt imod ham, aldrig sine Kollegers trofaste Venskab og Bistand, aldrig det usfatteerlige, nydelseørlige Forhold til Skolens adle Bestyrer, eller den

Kjerlighed
samt disse hvormed saa mange gode Disciple
ham. Guds Forældre opmuntrede og glædede
standig Gud gjengjelde dem Alle dette ved be-
Stand og Tilfredshed og Helse. Enhver i sin
Stand og Stilling! Herrens bedste Betsignelser
følge fremdeles Bordingborg Skoles Lærere,
Lærlinge og Belyndere, saa den
doms Dyrkelse maa lykkes, ha-
Fædrenelæres og bringe
det tusindfold Frugt!

Pedersborg, den 25de August 1727.

E. C. D. S. Svinggaard.

I den første Halvdeel af Apologien, der blev udgivet i dansk Oversættelse som Indbydelseskrift til Skolens Examen i September 1822, er Gangen omtrent følgende: Sokrates forundrer sig først over sine Anklageres Paastand, at han besad en farlig Veltalenhed, da han kun forstaaer at tale Sandhedens ligefremme Sprog og vil udtrykke sig for Retten paa sin sædvanlige Maade. Han begynder derpaa Gjendrivelsen af de mod ham gjorte Beskyldninger, og inddeler sine Anklagere i to Klasser, de tidligere og mere ubekjendte, de senere og bekjendte. Hvis de Førstes i mange Aar gjentagne Bagvaskelser skulde fremsættes i Form af en Klage for Retten, vilde den omtrent lyde saadan: "Sokrates er straffskyldig og beskæftiger sig med Daarskaber, idet han undersøger de underjordiske og himmelske Ting og gjør Det til Uret og lærer Andre dette." Sokrates viser det Falske heri, ligesom at han aldrig havde udgivet sig for sine Medmenneskers Lærer, eller taget Penge for sin Underviisning. Marsagen til hans Vanrygte laae egentlig i et Svar

fra det Delphiske Orakel, der havde erklæret ham for det viseste Menneske: nu vidste Sokrates med sig selv, at han ikke var viis og Guden kunde ei heller feile; derfor troede han sig forpligtet til at gaae til Alle, Statsmænd, Digtere, Talere og Andre, som stode i Anseelse for Wiisdom, prøve dem, og efter anstillet Undersøgelse, give Oraklet Ret, naar han ikke fandt Nogen udrustet med større Indsigt og sig selv i det mindste deri visere end Andre, at han erkjendte sin og al menneskelig Kundskabs Ubetydelighed. Denne Efterforsken blev da hans egenlige Kald i Livet, og Grunden til Manges Had, da de Fleste toge Prøven meget fortrydelig op, og vrededes over at see deres Svaghed blottet og Stolthed ydmyget, især da mange unge Mennesker efterlignede Sokrates og fandt Fornøielse i at overbevise og gjendrive deres indbildske Medborgere. Alt dette brød tilsidst ud i et offentligt Angreb, da Melitos understøttet af Anytos og Lykon indgav for Retten følgende Klage: "Sokrates er straffskyldig, fordi han fordærver Ungdommen og ikke antager de Guder, som Staten antager, men andre nye Guddomme." Sokrates beskylder igjen Melitos for at spørge med alvorlige Ting, der dog aldrig havde ligget ham paa Hjerte, og i en Samtale fuld af Bid og Ironie blottes han sin Modstanders forkeerte Domme og Handlinger. Derpaa vedbliver han:

Men maaskee kunde Nogen sige: Saa Du skammer Dig ikke, Sokrates, ved at have valgt saadan en Levevei, hvorved Du nu paadrager Dig Livsfare? Ham vilde jeg imidlertid give dette velgrundede Svar: Du taler ikke tilbørligt, Menneske, dersom Du troer, at den Mand, som blot er nogen Ugtelse værd, skal tage Hensyn til Fare for Liv eller Død, og ikke snarere blot see derpaa, om det, han gjør, er retfærdigt eller uretfærdigt, er en retskaffen eller en slet Mands Handling. Thi dadelværdige maatte jo efter din Tale alle de Helte være, der faldt for Troia, saavel de Andre, som især Hektors Søn, der hellere end udsætte sig for nogen Vanære i den Grad foragtede Faren, at, endskjøndt Gudinden hans Moder saaledes omtrent, som jeg troer, tiltalede ham, da han ønskede at dræbe Hektor: Min Søn, dersom Du vil hævne din Ven Patroklos's Drab og ihjelslaae Hektor, da skal Du selv døe! — thi strax, siger hun, efter Hektor er Døden Dig vis — at han alligevel, efter at have hørt dette, ringeagtede Død og Fare, og langt mere frygtede for at leve som en Ridning, uden at hævne sine Venner — strax, siger han, vil jeg døe, naar jeg har taget Straf over Fornærmeren, at jeg ikke skal blive her til

Latter ved de krumme Skibe, en Fyrde for Jorden! Troer Du, at han brød sig om Død og Fare? Thi saaledes forholder det sig, I Athenere, i Sandhed: hvor man stiller sig selv i den Tanke, at der er det bedst, eller hvor man bliver stillet af sine Forfattere, der bør man, som mig synes, blive og møde Farer, uden at tage enten Død eller noget Andet i Betragtning, mod Skændsel. Dersom jeg altsaa tilforn, I Athenere, da de Befalingsmænd, som I havde valgt til at befale over mig, baade ved Potidaia, ved Amphipolis og ved Delion, anviste mig min Plads, dersom jeg den Gang blev, hvor de stillede mig, ligesom en Anden, og udsatte mig for Livsfare, saa vilde jeg jo handle slet, om jeg, da Guddommen henstillede mig, som jeg troede og formodede, for at jeg skulde tilbringe mit Liv med at søge Viisdom og prøve mig selv og Andre, af Frygt for Døden eller nogen anden Ting forlod min Post. Slet vilde det jo være, og da kunde man visseelig med Rette føre mig for Domstolen som den der ei troede paa Guderne, saasom jeg var Drakket ulydig, frygtede for Døden og bildte mig ind at være viis, uden at være det. Thi at frygte for Døden, I gode Mænd, er intet Andet end indbilde sig at være viis, uden at være det. Det er nemlig at indbilde sig at

de hvad man ikke veed. Thi Ingen veed hvad
 Guden er, ei heller om den for Mennesket er det
 første af alle Gøder. Men de frygte den som om
 de bestemt vidste, at den var det største af alle Under;
 og er dette ikke just hiin skammelige Uforstand, at
 indbilde sig at vide hvad man ikke veed? Men jeg,
 I gode Mænd overgaaer maaskee her ogsaa i dette Til-
 fælde Mængden af Mennesker, og skulde jeg sige,
 at jeg i Noget var visere end Andre, saa blev det
 deri, at da jeg Intet tilstrækkelig veed om det, der
 er i Underverdenen, troer jeg ei heller at vide det.
 Men at gaae Uret og være ulydig mod den Bedre,
 enten Gud eller Menneske, det veed jeg er ondt og
 Færdigt. Sammenligning med ondt Ting, som
 jeg veed er ondt, vil jeg derfor maenstede
 frygte eller flye hvad jeg ikke veed, om det maaskee
 er godt, na at, dersom I nu fritjende mig, uden
 at følge Anytos, der sagde, at jeg enten aldeles ikke
 burde vinne hid, eller efterat jeg var kommen en her,
 nødvendig maatte miste Livet, idet han forholdt
 Eder, at hvis jeg slap, vilde Eders Sønner ret
 ivrig give sig af med hvad Sokrates lærer og Alle
 blive i Bund og Grund fordærvede; dersom I herpaa
 sagde til mig: Sokrates, nu vilde vi vel ikke lyde
 Anytos, men loslade Dig, dog paa den Betingelse,

at Du ikke mere tilbringer din Tid med denne Under-
 søgelse, eller med at forske efter Wiisdom, thi bliver
 Du endnu eengang grebet i at gjøre dette, maa Du
 døe; dersom I altsaa, som sagt, vilde løslade mig
 paa disse Betingelser, vilde jeg saaledes tale til
 Eder: Athener, Eder har jeg vel kjær og elsker,
 men adlyde vil jeg hellere Guden, end Eder, og
 saalænge jeg aander og er istand derl, vil jeg ikke
 ophøre at forske efter Wiisdom og at formane og
 overbevise Eder, hvem jeg saa til enhver Tid træffer
 af Eder, med min sædvanlige Tale: Min kjære
 Mand, da Du er en Athener, fraden største og
 for sin Wiisdom og Magt navnkundigst, skammer
 Du Dig saa ikke ved at sørge for at faae saa
 mange Penge som muligt, og Ære og Æmelse; men
 for Indsigt og Sandhed og for din Sje at den kan
 blive virkelig god, sørger Du eller bekymrer Dig ikke?
 Og naar Nogen af Eder vil sige imod og forsikkrer,
 at han sørger derfor, vil jeg ei strax slippe ham, ei
 heller gaae bort, men jeg vil spørge, prøve og
 gjendrive ham, og dersom han ikke forekommer mig
 at besidde nogen Dyd, men blot forsikkrer det, vil
 jeg lade ham høre, at han gjør mindst af de Ting,
 som have meest Værd, og hoiagter de ringere.
 Dette vil jeg gjøre baade mod Ungre og Ældre,

hvem jeg træffer paa, saavel af Fremmede som Borgere, men meest mod Borgere, da J ere mig nærmere beslægtede. Thi dette befaler Gudene, maae J vide, og jeg troer, at intet større Gode er vedersfaret Staten, end dette mit Arbeide i Gudens Tjeneste. Jeg har nemlig intet Andet for end at jeg gaaer omkring og overtaler Eder, Unge og Gamle, hverken at sørge for Legemet eller for Penge, eller noget Andet saa tidlig og saa meget som for Sjelen, at den kan blive saa god, som muligt, idet jeg forestiller Eder, at Dyd kommer ikke af Formue, men af Dyd kommer Formue og alle øvrige gode Ting for Menneskerne, saavel i det private som offentlige Liv. Dersom jeg nu ved at sige dette forværver Ungdommen, var dette jo skadeligt, men dersom Noget siger, at jeg taler Andet end dette, han siger Intet. Derfor vilde jeg svare: J Athenere, enten J adlyde Anytos eller ikke, løslade mig eller ikke, jeg kan ei gjøre Andet, om jeg end skulde døe mange Gange.

Gjører ingen Stoi, Athenere, men bliver standhaftig ved det, jeg bad Eder om, ikke at støie over hvad jeg siger, men hører efter, thi, som jeg troer, ville J have Gavn af at høre. Jeg vil nemlig sige Eder adskilligt Andet, hvorved J maaskee ville strige,

men gjør det ingenslunde. Thi J maae vel vide, naar J dræbe mig, der er en saadan Mand, som jeg siger, saa ville J ikke skade mig mere end Eder selv. Ei heller vil Melitos eller Anytos i mindste Naade skade mig, thi de kunne det ikke, da jeg mener, det er imod Naturen, at den bedre Mand tilføies Skade af den Slettere. Thjesslaae mig kan man maaskee alligevel, eller jage mig i Landflygtighed, eller berøbe mig min Ære. Dette anseer maaskee vel denne eller mangen Anden for store Ulykker, men jeg anseer det ikke derfor men langt mere at gjøre det, denne nu gjør, at stræbe efter at omkomme en Anden med Uret. Det er derfor langt fra, J Athenere, at jeg forsvarer mig for min egen Skyld, som En vel kunde troe, men for Eders Skyld, at J ei skulde forsynde Eder mod Gudens Gave til Eder, ved at fordømme mig. Thi dersom J berøbe mig Livet, ville J ikke lettelig finde en Anden igjen, der just — om det ogsaa er latterligt at sige — er af Guden givet Staden, som en stor og ædel Hest, men der fornedelst sin Storhed er noget træg og trængende til at mindes af Sporen, ligesom jeg synes, at Guden har tillagt Staden mig som en Saadan, der vækker og overtaler og irettesætter Eder, Enhver især, idet jeg ikke ophører hele Dagen

at sidde hos Eder, En Saadan ville J ei let faae igjen, Borgere; ville J derfor lyde mig, saa skaaner mig. Men J ville maaskee blive fortrydelige, ligesont de der slumre, naar de vækkes, slaae til mig, følge Anytos og letsindigen dræbe mig, derpaa bestandsigen sove den øvrige Tid, hvis ikke Guden forbarmer sig over Eder og sender Eder en Anden. Men at jeg er en Saadan, som vel maa være givet Staden af Guden, kunne J slutte heraf: det synes jo ikke Mennekeligt, at jeg har forsømt alle mine egne Anliggender, og i saa mange Aar taalt, at mit Huusvæsen tilside sættes, imedens jeg uafslædig giver mig af med Eders Sag, vendende mig til Enhver især, som en Fader eller ældre Broder, med Opmuntring til at stræbe efter Dyd. Og dersom jeg alligevel nød nogen Fordeel heraf, og tog Løn for mine Formaninger, havde det endda en Grund; men nu see J jo selv, at mine Anklagere, saa uforfæmmede de end have beskylldt mig for alt Andet, dog ikke turde gaae saa vidt i deres Frækhed at fremstille Vidne paa, at jeg nogensinde enten har taget eller fordret nogen Betaling: Thi jeg fremstiller, mener jeg, et tilstrækkeligt Vidne paa, at jeg farer med Sandhed — min Fattigdom.

Maaskee kunde ogsaa Noget finde det urimeligt,

at jeg for at raade Enkelte dette gaar omkring og har travlt, men offentlig ikke vover at træde frem for Eder's Forsamling og raade Staten; men hertil er Ursagen den, som J ofte have hørt mig sige ved mange Leiligheder, at der vederfares mig noget Guddommeligt og Overmenneskeligt, hvilket ogsaa Melitos har anført i sin Klage, for at gjøre Nar deraf. Men for mig er dette begyndt fra min Barndom, en Stemme nemlig, som naar den høres, altid afholder mig fra hvad jeg vil gjøre, men aldrig tilskynder mig. Dette er det, som modsætter sig, at jeg ei skal give mig af med Statsanliggender, og med al Grund synes det mig at modsætte sig. Thi J maae vel vide, Athenere, dersom jeg for længe siden havde begyndt at give mig af med Statsanliggender, var jeg ogsaa for længe siden omkommen og havde hverken gavnnet Eder eller mig selv Noget. Bliver blot ikke brede paa mig, naar jeg siger hvad sandt er. Thi det er ikke muligt, at noget Menneske kan holde sig, som ærligen modsætter sig enten Eder eller nogen anden Mængde og forhindrer meget Uretfærdigt og Lovstridigt at finde Sted i Staten; men det er nødvendigt, at den, som i Sandhed vil kæmpe for Retfærdigheden, om han blot en kort Tid vil holde sig, maa føre et privat og intet offen-

ligt Liv i Statens Tjeneste. Vægtige Beviser skal
 jeg give Eder herpaa, ikke Ord, men hvad I agte
 høiere, Gjerninger. Hører da hvad der er indtruffet
 med mig, for at I kunne vide, at jeg ikke viger
 for en Eneſte mod Pligten, af Frygt for Døden,
 ſkjøndt jeg ved ikke at vige diebliffelig maatte om-
 komme. Viſnok er min Fortælling ubehagelig og
 vidtloſtig, men ſand. Jeg har nemlig, I Athenere,
 ingeniſinde havt nogen anden Beſtilling i Staten, end
 at jeg har været Medlem af Raadet, og vor
 Stamme, den Antiochiſke, havde juſt Prytanforret-
 ningen, da I beſluttede at dømme under Eet alle de
 ti Hærførere, ſom ikke havde optaget Ligene i Sø-
 ſlaget, aldeles imod Loven, ſom det ogſaa forekom
 Eder Alle ſiden. Da var jeg den Eneſte af Pryta-
 nerne, der modsatte mig Eder, at I Intet ſkulde
 gjøre mod Loven, og gav min Stemme tvertimod.
 Og endſkjøndt Talerne vare beredte til at anklage
 mig og føre mig for Dommerne, og I fordrede og
 raabte paa det ſamme, troede jeg dog hellere at burde
 med Lov og Ret gaae Faren imøde, end deeltage
 med Eder i en uretfærdig Beſlutning, af Frygt for
 Fængſel eller Død. Og dette ſkete, da Staten endnu
 havde Folkeregering; men da Magten var kommen
 i Enkeltes Hænder, lode de Tredive mig hente ſelv

femte til Tholos og befalede os at bringe fra Salamis Leon den Salaminier til at lide Dødsstraf, som de da ogsaa befalede mange Andre Meget af den Slags, i den Hensigt at indvikle de Fleste muligt i Forbrydelser. Da viste jeg atter ikke i Ord, men i Gjerning, at om Døden bryder jeg mig — hvis J ei finde det for plumpt sagt — ikke saa meget som saa, men intet Uretfærdigt eller Ugudeligt at begaae, derom bryder jeg mig fremsfor Alt. Thi mig kunde hiin Regjering, hvor mægtig den end var, ikke saaledes forfærde, at jeg skulde gjøre nogen Uret. Da vi derfor vare komne ud af Tholos, drog de Fire vel til Salamis og førte Leon hid, men jeg gik min Vej hjem, og maaskee havde Døden desaaarsag, været mig vis, dersom ikke hiin Regjering snart efter var bleven opløst. Og herpaa ville J finde mange Vidner. Troer J da vel, at jeg havde levet saa mange Aar, hvis jeg havde bestyret offentlige Anliggender og under deres Bestyrelse som en brav Mand holdt med hvad Ret er, og, som det sig bør, sat størst Priis herpaa? Langt fra, J Athenere, og ligesaa lidt noget andet Menneske. Men jeg vil gjennem hele mit Liv, baade naar jeg foretager Noget offentlig og for mig selv vise mig som den, der aldrig har indrømmet Noget Noget imod Ret:

færdigheden, hverken Andre, ei heller Nogen af disse, som mine Bagvaskere kalde mine Disciple, thi jeg har aldrig været Nogens Lærer, men naar Nogen attraaer at høre mig tale og udføre mit Kald, enten Ung eller Gammel, har jeg ingenfinde formeent det; ei heller underholder jeg mig med Andre, naar jeg faaer Betaling og lader være, naar jeg ingen faaer; men jeg er lige meget til den Fattiges og Riges Tjeneste, naar de ville spørge mig, og hvo der vil, kan svare og høre hvad jeg siger. Og om Nogen af disse bliver god eller ikke, derfor kan jeg ikke med Rette bære Skylden, da jeg ingenfinde har lovet eller givet Nogen Underviisning heri. Men dersom En siger, at han nogenfinde af mig har lært eller hørt særskilt hvad ikke alle Andre tillige, han maae I vide farer med Usandhed. Men af hvad Grund Nogle nu i lang Tid finde Fornoielse i at opholde sig hos mig, det have I hørt, Athenere; jeg har sagt Eder hele Sandheden, at de fornøie sig over at høre dem prøvede, som indbilde sig at være vise, uden at være det; ei heller er det ubehageligt. Men mig er dette, som jeg siger, paalagt af Guden at gjøre, baade ved Drakler og ved Dronne og paa enhver Maade, hvorved en guddommelig Styrelse nogenfinde har paalagt et Menneſte at gjøre Noget.

Dette, I Athenere, er baade sandt og let at be-
 vise. Thi dersom jeg fordærver Nogle af de Unge
 og har fordærvet Andre, saa burde jo, naar Nogle
 af dem bleve ældre og indsaae, at jeg nogensinde i
 deres Ungdom havde raadt dem ilde, disse selv nu
 træde frem, for at anklage mig og søge Hevn over
 mig. Men dersom de ikke selv vilde, saa maatte
 Nogle af deres Vestsægtede, Fædre, Brødre eller
 andre Paarørende, nu erindre det og ønske det
 straffet, om deres Slægtninge nogensinde havde
 lidt Ondt af mig. I ethvert Tilfælde ere jo Mange
 af dem her tilstede, som jeg seer: først denne Kriton,
 min Jevnaldrende og Stammebroder, Fader til denne
 Kritoboulos; dernæst Lysanias den Sphettier, Fader
 til denne Eschines; fremdeles Antiphon den Kephis-
 sier, Epigenes's Fader. Og saa de Øvrige, hvis
 Brødre have søgt min Omgang, Nikostratos, Zoti-
 des's Søn, Broder til Theodotos — og Theodotos
 er død, saa han kan da ikke gaae i Forbøn for
 mig — og denne Parasos, Demodokos's Søn, hvis
 Broder var Theages; denne Aldeimantos, Aristons
 Søn, hvis Broder er denne Platon, og Miantodoros,
 hvis Broder er denne Apollodoros. Og mange
 Andre kan jeg nævne Eder, hvoraf Melitos fremfor
 Alt i sin Tale burde have anført En som Vidne;

men har han den Gang glemt det, da anføre han nu En — jeg har Intet derimod — og sige om han har Noget af den Slags. Men I ville finde lige det Modsatte, Medborgere, Alle beredte til at staae mig bi, mig, der fordærver og virker saa meget Ondt for deres Slægtninge, som Melitos og Anytos sige. Thi de Forsfarte selv kunde vel have Grund til at staae mig bi; men de Ufordærvede, allerede Mand til Aarene, hines Slægtninge, hvilken anden Grund have de til at staae mig bi, end den rigtige og retfærdige, at de vide, Melitos lyver og jeg taler Sandhed. Lad nu saa være, I gode Mænd! Hvad jeg havde at sige til mit Forsvar, er omtrent dette og maaskee endeel af samme Slags.

Men maaskee vil En eller Anden blandt Eder vrede sig paa mig, naar han tænker paa sig selv, om han ved at udføre en lettere Kamp end denne har bedet og bønfaaldet Dommerne med mange Taarer, og ladet sine Børn samt andre Beslægtede og mange Venner møde med sig, for at opvække den størst mulige Medlidenhed, men jeg Intet heraf vil gjøre, og det endstjøndt jeg, som mig synes, svæver i yderste Fare. Maaskee vil En, ved at betænke dette, være mere haardnakket imod mig, og opbragt herover give sin Stemme i Brede. Dersom Noget af Eder er

saaledes findet — jeg ønsker det vist nok ikke — men dersom han er det, saa mener jeg, det er en rimelig Tale, jeg fører til ham, naar jeg siger: Jeg har ogsaa Slægtninger, bedste Mand; thi, som Homeros siger, jeg er ikke kommen af Stof eller Steen, men af Mennesker, saa jeg har Paarørende og tre Sønner, 3 Athenere, een allerede voksen og to endnu Børn. Men alligevel lader jeg Ingen af dem komme hid, for at bede Eder om Frisindelse. Hvorfor gjør jeg da intet Sligt? Ikke af Hovmod, Athenere, eller af Ringeagt for Eder; men om jeg er frimodig mod Døden eller ikke, det er en anden Sag. Dog med Hensyn til min, Eders, og overhovedet Statens Agtelse synes det mig ikke passende, at jeg gjør noget Sligt, især i denne Alder og med den Berømmelse, enten den nu er sand eller falsk, men almindelig Mening er det nu engang, at Sokrates udmærker sig i Noget fremfor de fleste Mennesker. Dersom altsaa de af Eder, der udmærke sig ved Visdom, Manddom, eller nogen anden Dyd, ville forholde sig saaledes, var det jo skændigt, som jeg ofte har seet Nogle, der syntes at være i Anseelse, tee sig ganske forunderligt for Retten, i den Tanke, at der vilde møde dem noget Forsærdeligt, om de døde, ligesom de skulde være udødelige, naar 3 ei berøvede dem

Livet. Disse, synes mig, gjøre Staten Skam, saa en Fremmed maa troe, at de, der blandt Athenerne udmærke sig meest, og som de selv indbyrdes give Fortrin ved Dyrighedsposter og andre Værdigheder, disse ere ikke bedre end Qvinder. Dette bør selvfølgelig, Athenere, hverken I gjøre, naar I gjelde for Noget, ei heller tillade os det, om vi vilde gjøre det, men just give Beviis paa, at I langt snarere ville fordomme den, der opfører saadanne Sørge-spil og gjør Staten latterlig, end den, der holder sig rolig. Men foruden Qren, Medborgere, tykkes det mig ikke engang rigtigt at bønnsalde Dommeren og ved sine Bønner slippe fri, kun belære og overbevise ham skal man. Thi derfor sidder ikke Dommeren, at han skal bortskjenke Retten, men dømme ret, og han har svoret ikke at vise sig søielig mod hvem det lystet ham, men at affige Dom efter Lovene. Derfor bør hverken vi vænne Eder til at begaae Meeneed, eller I lade Eder vænne dertil; thi Ingen af os vilde da handle gudfrygtigt. I maane altsaa ikke ville, I Athenere, at jeg skulde gjøre det mod Eder, som jeg hverken anseer for skjont, retfærdigt eller front, især nu, da jeg jo er anklaget for Ugudelighed af denne Melitos. Thi dersom jeg ved Overtalelse og Bønner nødte Eder til Noget mod Eders Fed, lærte jeg jo aabenbart, at

J ei skulde troe paa Gudernes Tilbørelse, og ved mit Forsvar vilde jeg ligefrem anklage mig selv, at jeg ingen Guder antog. Men det er langt fra, at det forholder sig saaledes! thi jeg troer paa dem, J Athenere, som Ingen af mine Anklagere, og jeg overlader Eder og Guddommen at domme om mig som det er bedst for mig og for Eder.

(Efter den første Kjendelse i Sokrates's Sag, da 278 Stemmer frikjendte ham, men 281 domte, at han var straffkyldig som Statsforbryder, ifølge Melitos's Klage):

At jeg ikke tager fortrydeligt op hvad der er skeet, Athenere, at J have fordømt mig, dertil bidrager, foruden mange andre Grunde, ogsaa dette, at det Indtrufne ei kom mig uventet; men langt mere undrer jeg mig over det Antal af Stemmer, der kom ud paa begge Sider. Thi ikke troede jeg, at saa Lidet, men at meget Mere vilde have gjort Udslaget, men nu, som man seer, hvis tre Stemmer vare faldne anderledes, var jeg sluppen fri. For Melitos slap jeg ogsaa nu, tykkes mig, og ikke alene jeg slap for ham, men Enhver kan see, at dersom ikke Anytos og Lykon vare traadte frem med Beskyldninger imod mig, havde han maattet betale tusende Drachmer, da han ei fik den femte Deel af Stemmerne

Manden tilkjender mig altsaa Doden. Vel! Men hvad skal jeg derimod tilkjende mig, I Athenerere? Dog vist hvad jeg fortjener. Hvad da? Hvad fortjener jeg at lide eller bøde, fordi jeg ikke har holdet mig rolig i Livet, men har tilfidesat hvad de Fleste sætte Priis paa, Binding, Huusvæsen, Feltherreposter, Talerforretninger og andre Bestillinger, Sammensværgelser og Partier, som finde Sted i Staten, da jeg virkelig ansaae mig for god til at holde mig, ved at give mig af med saadanne Ting, hvorfor jeg ikke gif did, hvor jeg hverken kunde være Eder eller mig til nogen Nytte, men gif til Enhver især, for at meddele ham den efter min Mening største Velgjerning, ene dermed bestjæftiget; idet jeg forsøgte at overtale Enhver af Eder til ikke at sørge for nogen af sine Anliggender, førend han havde sørget for sig selv, hvorledes han kunde blive saa god og forstandig som muligt; ei heller for Statens Anliggender, førend for Staten selv, og paa samme Maade drage Omfarg ogsaa for andre Ting. Hvad fortjener jeg da at lide, siden jeg er saadan? Noget Godt, I Athenere, dersom I ville bestemme det efter Fortjeneste i Sandhed, og det noget Godt af den Beskaffenhed, der passer sig for mig. Hvad passer sig nu for en fattig Mand, en Velgjører, der trænger til Ro og Fritid, for at

kunne formane Eder? Der er Intet, Athenere, som passer sig mere, end at en saadan Mand underholdes i Prytaneet, langt hellere end naar En seirer i de Olympiske Lege til Hest, eller med sin tospændige Vogn, eller et andet Spand. Thi han udretter kun, at J synes lykkelige, men jeg, at J ere det, og han trænger ei til at bispises, men jeg trænger dertil. Skal jeg derfor tilkjende mig hvad jeg med Rette fortjener, saa tilkjender jeg mig dette: Underholdning i Prytaneet.

Maaskee forekommer jeg Eder, ved at sige dette, at tale fast ligesom før om Medynk og Bonfalden, af trodsigt Hovmod; dog det forholder sig ikke saaledes, Athenere, men snarere paa følgende Maade. Jeg er overbeviist om, at jeg aldrig med Forsæt fornærmer noget Menneske, skjøndt Eder overbevise mig ikke herom, thi vi have kun talt kort Tid sammen. Men jeg mener, dersom J havde en Lov, som man har andensieds, ikke at afgjøre en Livsag paa een Dag, men paa flere, vare J nok blevne overbeviste. Nu er det derimod ikke let i saa knap Tid at gjøre sig reen for saa store Bagvaskelser. Men som jeg er overbeviist om, at jeg Ingen har forurettet, er det ogsaa langt fra, at jeg vil forurette mig selv og sige mod mig selv, at jeg fortjener noget Ondt, eller til

kjende mig Noget deßlige. Hvad ſkulde jeg frygte?
 at jeg maatte lide dette, ſom Melitoſ tilkjender mig,
 ſom jeg paaſtaaer ikke at vide, om det er godt eller
 ondt — iſtedet for dette ſkulde jeg vælge en af de Ting,
 ſom jeg beſteemt veed at være onde og tilkjende mig
 dem? Mon Fængſling? Dog hvorfor ſkulde jeg altid
 leve i Fængſel og lyde den til enhver Tid indſatte Dv:
 righed, de Elleve? Eller Pengebøder og Slutteriet,
 indtil jeg ſaaer betalt dem? Men det vilde løbe ud paa
 det ſamme, ſom hvad jeg nylig omtalte, thi jeg har
 ingen Penge, hvoraf jeg kunde betale. Men Lands:
 forviſning ſkal jeg tilkjende mig. Denne Straf vilde
 J maaskee antage. En ſtor Livslyſt maatte viſnok
 have betaget mig, Athenere, hvis jeg var ſaa ufor:
 nuſtig ikke at kunne slutte, da J mine Medborgere ei
 have været iſtand til at taale mine Underholdninger og
 Taler, men de ere blevne Eder ſaa beſværlige og for:
 hadte, at J onſke nu at befries for dem, om da An:
 dre vilde kunne taale dem. Langt fra, J Athenere!
 Det vilde være et ſmukt Liv for mig i denne Alder at
 udvandre og leve forjaget, ſtiftende By med By. Thi
 det veed jeg vel, hvorhen jeg kommer, ville de Unge
 høre mig, ligesom her; og derſom jeg jager dem fra
 mig, ville de ſelv ſaae mig fordreven ved de Gamle,

men bortjager jeg dem ikke, ville deres Fædre og Slægtninge gjøre det for deres Skyld.

Maaskee vilde Nogen sige: Taus og rolig, Sofrates, vil Du ei være istand til at leve, naar Du udvandrer fra os? Det er rigtig nok det vanskeligste af Alt at overbevise Udskillige af Eder om. Thi siger jeg, at det er at være Guden ulydig og derfor umuligt at leve rolig, ville I ei troe mig, men tænke, det er Forstillelse. Og siger jeg atter, at det just er det største Gode for et Menneske hver Dag at tale om Dyden og de andre Gjenstande, over hvilke I høre mig samtale og prøve mig selv og Andre — thi et Liv uden Prøvelse er ei værd at leve for et Menneske — saa ville I endnu mindre troe mig, naar jeg siger dette. Men Tingene forholder sig, som jeg siger, Medborgere, kun at overbevise Andre derom, er ikke let. Tilmed er jeg ikke vant at ansee mig for tjent til noget Ondt. Havde jeg Penge, vilde jeg tilkjende mig saa stor en Pengestraf, som jeg kunde betale thi deraf havde jeg ikke videre Skade — men nu har jeg ingen, uden I maaskee vilde dømme mig til saa Meget, som jeg kan udrede. Mulig kan jeg udrede en Solomine; til saa Meget dømmer jeg mig altsaa. Men denne Platon, I Athenere, og Kriton og Kritoboulos og Apollodoros, byde mig at an-

sætte mig til tredive Miner, hvorfor de ville inder-
 staae. Hertil ansætter jeg mig altsaa, og disse ville
 være Eder paalidelige Borgen for Pengene.

(Efter den anden Kjendelse i Sagen, da Gleer-
 heden af Dommerne havde bestemt, at hans Straf
 skulde være Døden ved Giftbægeret, slutter den
 vise Olding saaledes):

Kun for en kort Tids Skyld, I Athenere, ville
 I faae dette Navn og den Beskyldning af dem,
 som ville tale ilde om Staden, at I have dræbt So-
 crates, den vise Mand. Thi paastaae ville de, at
 jeg er viis, om jeg end ikke er det, de som v. Alle
 laste Eder. Havde I nu blot biet en liden Stund,
 vilde dette indtruffet af sig selv, thi I see min
 Alder, at jeg er allerede langt henne i Livet og nær
 Døden. Men jeg siger ikke dette til Eder Alle,
 men kun til dem, som have fordømt mig til Døden.
 Og til disse siger jeg endvidere Følgende: Maa skee
 I troe, Athenere, at jeg bukker under, af Mangel
 paa saadanne Ord, hvorved jeg kunde bevæge Eder,
 dersom jeg troede at burde gjøre og sige Alt, for at
 slippe fra Klagen. Nei ingenslunde, men jeg bukker
 under af Mangel, ikke paa Ord, men paa Frækhed
 og Uforstammenhed og Lyst til at tale saaledes til

Eder, for I helst ville høre, naar jeg jamrede og klynkede, samt gjorde og sagde meget Andet mig uværdigt, som jeg paastaar, hvilket I rigtig nok ere vante til at høre af Andre. Men hverken den Gang troede jeg at burde gjøre noget Uædelt, ei heller fortryder jeg nu at have forsvaret mig saaledes, thi jeg fortrækker ilangt hellere at døe med dette Forsvar end leve med hiint. Thi hverken for Retten eller i Kongen bør jeg eller nogen Anden tænke paa, hvorledes man ved at tillade sig Alt kan undgaae Døden. Og i Kampen er det jo ofte aabenbart, at En kan undflye Døden, ved at kaste Baabnene og vandre sig med Bønner til sine Forfølgere, ligesom der er mange andre Midler i enhver Fare til at undgaae Døden, naar man tillader sig at gjøre og sige hvad det skal være. Men betænk, Athenere, at det har ingen Vanskelighed at undflye Døden, men Ondskaben er det langt vanskeligere; thi den løber hurtigere end Døden. Derfor er jeg ogsaa, som en langsom Dying, fanget af den Langsommere, men mine Anklagere, de voldsomme og heftige, af den Hurtigere, Døden. Og nu gaaer jeg bort, af Eder kjendt skyldig til Døden, men disse af Sandheden kjendte skyldige i Nedrigbed og Uretfærdighed, og jeg bliver ved Dommen, ligesom de. Dette

maatte nu vel saaledes skee og jeg tænker, det er ret godt saa.

Til Slutning ønsker jeg at spaae Eder, I som have fordømt mig. Thi jeg staaer nu paa den Punkt, hvor Menneskerne især spaae, naar de nemlig skulle døe. Jeg forsiktrer Eder da, I gode Mænd, dersom I berøve mig Livet, vil strax efter min Død, ved Zeus, en langt sværere Straf komme over Eder, end den, hvormed I ihjelsloge mig. Thi dette have I nu gjort, i den Tanke at slippe for at gjøre Regnskab for Eders Liv, men det aldeles Modsatte vil blive Tilfældet for Eder, siger jeg. Der vil blive Flere, som anstille Undersøgelse med Eder, hvilke jeg hidtil har holdt tilbage, men I mærkede det ikke. Og de ville blive des besværligere, jo yngre de ere, og I des mere harmfulde. Thi mene I ved Menneskers Drab at forhindre, at Ungen skal laste Eders urigtige Levnet, da tænke I feil; hverken er denne Maade at blive fri paa mulig, eller smuk. Men det er den smukkeste og letteste Maade, ikke at undertrykke Andre, men sørge for, at man selv bliver saa god som muligt. Dette vilde jeg forudsige Eder, som have fordømt mig og nu tage Afsked fra Eder.

Men med dem, som ved deres Stemmer have fritjendt mig, vilde jeg gjerne tale om den nys ind-

trufne Begivenhed, imedens Øvrighedspersonerne ere
 beskæftigede og jeg endnu ei behøver at gaae
 derhen, hvor jeg skal døe. Bliver da her saalænge,
 Medborgere, thi Intet forhindrer os jo i at tale et
 Par fortrolige Ord, imedens det er tilladt. Eder vil
 jeg nemlig, som mine Venner, gjerne vise hvad det,
 der nu er mødt mig, betyder. Thi mig er, I
 Dommere — naar jeg kalder Eder Dommere, da
 kalder jeg Eder saa med Rette — tilstødt noget For-
 underligt. Min sædvanlige Advarsel fra Guddom-
 men var i hele Fortiden meget hyppig og modsatte
 sig mig endog i Smaating, naar jeg vilde gjøre
 noget Urigtigt. Men nu er det mødt mig, som I
 selv see, hvad mangen En anseer og holder for det
 største Onde; alligevel har Guddommens Tegn ikke
 modsat sig mig, hverken da jeg gif hjemme fra i
 Morges, ei heller da jeg traadte frem for Domstolen,
 eller nogensteds i min Tale, naar jeg vilde sige
 Noget, endstjøndt det ved andre Taler ofte har
 standset mig midt i Talens Løb. Men nu har det
 ingensteds ved denne Forhandling modstaaet noget af
 mine Ord eller Gjerninger. Hvad jeg troer at være
 Grunden hertil, skal jeg sige Eder. Det, som er
 mødt mig, maa vel være et Gode, og ingenlunde
 er vor Formodning rigtig, naar vi ansee Døden for

et Onde. Et stort Beviis herpaa er mig dette; thi umulig kunde det sædvanlige Tegn andet end have modsat sig, hvis jeg ei var i Begreb med at udføre noget Godt.

Lader os tillige saaledes overveie, hvor meget Haab der er for, at det er et Gode. Døden er Eet af To, enten saa meget som Intet, saa den Døde aldeles ingen Følelse har af Noget, eller som der siges, en vis Forandring og Forslytning af Sjelen fra dette Opholdssted her til et andet Sted. Og er den nu ingen Følelse, men som en Søvn, naar den Sovende ikke engang har en Drøm, da maa jo Døden være en forunderlig Binding. Thi jeg troer, dersom En vilde tage den Nat, i hvilken han har sovet saa fast, at ikke engang et Drømmesyn har forstyrret ham, og sammenholde alle sit Livs øvrige Dage og Nætter med denne Nat, samt efter Overlæg sige, hvor mange Dage og Nætter han havde levet bedre og behageligere end denne Nat, da troer jeg, at ikke blot et simpelt Menneske, men den store Konge selv let vilde finde Tallet paa disse, mod de andre Dage og Nætter. Dersom Døden er af den Beskaffenhed, kalder jeg den en Binding, thi hele den følgende Tid synes jo da ei længere end een Nat. Men er Døden paa den anden Side som en Bortreise herfra til et andet Sted, og

det er sandt, hvad man siger, at der ere alle de Dode, hvilket større Gode kan der da gives end dette, J Dommere? Thi hvis Nogen kommer til Underverdenen, og befriet fra disse saa kaldte Dommere der træffer dem, som i Sandhed ere Dommere, som ogsaa siges der at holde Ret, Minos og Rhadamanthys og Aiafos og Triptolemos, og hvilke andre Halvguder, der ellers have været retfærdige, var det vel en uvigtig Reise? Eller videre at omgaaes med Orpheus og Mousaios og Hesiodos og Homeros, hvor høit ville J vel anslaae det? Jeg for min Part vil gjerne døe mange Gange, om dette er sandt. For mig især vilde der jo være en herlig Underholdning, naar jeg traf Palamedes og Aias, Telamons Søn, og hvilken Anden af de Gamle, der er død formedelft en uretfærdig Dom; at sammensligne mine Lidelser med deres vilde, troer jeg, ei være ufornuet. Og endnu det Største, at leve undersøgende og prøvende dem der, ligesom Menneskerne her, hvo af dem er viis og hvo der vel troer det, men ikke er det. Hvor høi Priis maatte man sætte, J Dommere, paa at udforske ham, der førte den store Hær for Troia, eller Odysseus, eller Sisyphos? Ja, utallige Andre kunde man nævne, Mænd og Qvinder, med hvem det vilde være en over al Maade stor Lyksalighed at underholde sig og om:

gaaes samt prøve dem. Biskof henrette de der Ju: gen for Sigt. Thi ikke alene i andre Henseender ere de lykkeligere der end her, men ogsaa den øv: rige Tid udødelige, hvis det ellers er sandt, hvad man siger.

Men ogsaa I maae, Dommere, have godt Mod med Hensyn til Døden og beholde denne ene Sandhed i Sindet, at for den reiskafne Mand gives intet Ondt hverken i Liv eller Død, ei heller tilfidesættes hans Anliggender af Guderne. Ogsaa mine ere ei faldne saaledes ud af sig selv, men det er mig klart, at Død og Befrielse fra al Noie allerede er mig tjenligst. Derfor har Tegnet intetsteds afholdt mig, og jeg er ikke synderlig vred paa dem, der har fordømt og anflaget mig; endskjøndt de ikke i denne Tanke have stemt imod mig og beskylldt mig, men i den Mening at skade mig; derfor fortjene de og at dadles. Blot om dette beder jeg dem: Naar mine Søner blive voksne, da tager Eders Hevn paa dem, I gode Mænd, og plager dem paa samme Maade, som jeg har plaget Eder, naar de synes Eder at tragte mere efter Penge eller noget Andet, end efter Dyden; og dersom de indbilde sig at være Noget, men Intet ere, saa be: breider dem, ligesom jeg Eder, at de ei sørge for hvad de bur, og have store Tanker om sig, endskjøndt de

ere Intet værd. Gjøre J dette, vederfares mig Ret af Eder, mig selv og mine Sønnen. Men det er Tid at gaae bort, jeg for at døe, J for at leve, men hvem af os der gaaer til den bedre Tilstand, det er skjult for Enhver, uden for Gud!

Til Universitetet dimitteres i dette Efteraar fra Bordingborg Skole fem Disciple:

1. Wilhelm Christian Lakjer, Søn af Pastor Lakjer i Sverborg.
2. Samuel Frederik Carl Nyholm, Søn af afgangne Justitsraad Nyholm paa Lurebyholm.
3. Christopher Leberecht Tobiesen, Søn af Pastor Tobiesen i Vindinge i Fyen.
4. Niels Olsen, Søn af Borger og Brænderviinsbrænder Ole Nielsen i Bordingborg.
5. Bendix Salomon Hesselberg, Søn af Pastor Hesselberg i Nestelsoe.

Disse examineres Mandagen den 24 Sept.

Fra 8—12 i Latin og Geographie.

— 4—6 i Græsk, Tydsk og Religion.

Tirsdagen den 25 Septbr.

Fra 8—12 i Historie, Fransk og Hebraisk.

— 2—6 i Arithmetik og Geometrie.

De skriftlige Prøver udarbejde Dimittenderne i Forbindelse med overste Classes Disciple den 20de og 21de Septbr. i de sædvanlige Læsetimer.

Udfaldet af Examen vil blive bekendtgjort, og Censuren oplæst Mandagen den 15de October, om Formiddagen Kl. 11.

Samtlige Disciplenes Forældre og Venner, saavel som enhver anden Skolens Belynder indbydes herved ærbødigst til at bivaane Examen.
